

- A**, а прво слово латинске, ћирилске и грчке азбуке; као скраћеница: а = године (лат. anno), пре (лат. ante), алт, ар; а. на меницама= акцептирана; а. а.= ад акта; А. а. С. = ано анте Христум; А. Ch. п. = анте Христум натум; муз. шести тон основне лествице; мат., физ. правац (а), тачка (А), ампер (А); хем. Ag= аргентум (сребро). Al = алуминијум, Am = америцијум, Ar = аргон, As = арсен, At = астат, Au = аурум (злато), Ac = актинијум.
- а-** (грч. α -) тзв. alpha steretikon, лат. alpha privatum = одречно алфа (или а); у сложеницама означава лишеност чега, немање чега, кадшто и супротност ономе са чим је сложено, а преводи се са: без-, не-, нпр.: аморфан безобличан, апétалан безлисни, аморалан неморалан, абулија безвољност, лишеност способности хтења; кад се сложи с речју која почиње самогласником. умеће се н, нпр. алфавет (a-p-alphabet) неписмен.
- а** (фр. à) за, по (ту и ту цену).
- A=A** у логици: закон (принцип) идентитета по коме се један појам мора у току једне мисаоне целине употребљавати у истом значењу; уп. принципијум идентитатис.
- аб** (хебр) једанаести (по старом рачунању пети) месец јеврејске године; пада у месеце јули—август.
- аба** (арап. 'aba, тур aba) груба вунена тканина; горња хаљина, без рукава, од такве тканине.
- а ба!** (фр. à bas) доле! уа!
- абажур** (фр. abat-jour) штит на лампи од хартије, тканине и др. за заклањање очију од светлости.
- абазија** (грч. а- не, basis корак) мед. неспособност ходања.
- абакус** (лат. abacus, грч. abaks) 1. свечани сто за скупочено посуђе код старих Римљана; 2. даска за игру; 3. сто посут песком за математичке цртеже и радове, даска на којој се рачуна, рачунаљка; 4. у кат. цркви: сто поред олтара; 5. арх. четвртаста плоча која покрива главицу (капитл) стуба.
- абакција** (лат. abactio partus) мед. побачај. побацивање, помет; уп. абортус.
- абалијенација** (лат. abalienatio) прав. отуђивање, отуђење, одстрањивање, одстрањење.
- абалијенирати** (лат. abalienare) прав. лишити, отуђити, отуђивати; фиг. одвратити кога од некога, отуђити.
- абанација** (лат. ab од, annus година) прав. прогонство из земље на једну годину.
- абандон** (фр. abandon) одступање, одрицање од свог права; право осигураника да осигурачу уступи робу или брод и све на њему уз исплату износа на који су роба или брод били осигурани.
- абас** (перс.) јединица за мерење бисера у Персији, нешто мања од карата= 0,1458 g.
- абасименто** (итал. abassimento) снижавање, смањивање, обарање, спуштање.
- абасименто ди воче** (итал. abassimento di voce) муз. спуштање гласа.
- абасименто ди mano** (итал. abassimento di mano) муз. спуштање руке при ударању такта; метање једне руке под другу (при свирању на клавиру).
- абасименто ди прецо** (итал. abassimento di prezzo) трг. спуштање цене, обарање цене.
- абат** (итал. abate), опат, игуман, старешина манастира; уп. абе.
- абатажа** (фр. abbattage) сеча дрва; клање или убијање стоке; фиг. оштар укор.
- абатон** (грч. abatos неприступачан) део храма, светилишта или цркве у који не смеју ући обични верници, иноверци и световњаци; уп. адитон.
- а батута** (итал. a battuta) муз. према удару такта, по темпу.
- абаци** (тур. abaci) месец август код Турака, по сиријском календару.
- абација** (тур. abaci) занатлија који израђује одећу од абе, грубе вунене тканине.
- абвилјен** (фр. abbevillien) најстарија фаза палеолитика (назив према франц. граду Абвилу).
- абгрегација** (лат. abgregatio) издвајање, искључивање, искључење.
- абд** (арап.) у арапским сложеним особним именима: слуга, роб, нпр. Абд-алах слуга Алахов; Абд-ел-кадер слуга свемогућег бога; Абд-ел-меџед слуга преславног (бога); Абд-ур-рахман слуга милосрдног итд.
- абдеритизам** глупост, ограниченост, будалаштина; уп. Абдерићани.
- Абдерићани** (грч. Abderitai) становници старог тракијског града Абдере, који су били чувени са своје ограничености и глупости; отуда: глупи, ограничени људи.
- абдест** (перс. abdest) муслимански верски обичај да пре сваке молитве перу руке, лице и ноге; прање водом.
- абдикација** (лат. abdicatio) давање оставке на положај или звање, одрицање.
- абдицирати** (лат. abdicare) одрећи се нечега, захвалити се на чему, поднети оставку на неки положај или звање.
- абдомен** (лат. abdomen) анат. трбух, стомак; зоол. задак, задњи део тела (код инсеката).
- абдоминалан** (лат. abdominalis) анат. трбушни; абдоминална трудноћа ванматерична трудноћа.
- абдоминале** (лат. abdominales) пл. зоол. рибе мекоперке, слатководне и морске, нпр. сомови, шарани, штуке, пастрмке, слеђеви (харинге) и др.
- абдоминоскопија** (лат. abdomen стомак, грч. skoreo гледам, посматрам) мед. испитивање стомака ради утврђивања узрока обољењу.
- абдуктор** (лат. abductor) анат. мишић одмицач.

- абдукција (лат. *abductio*) 1. одвођење, одвлачење, одстрањење; 2. лог. силогизам чији је други суд (*premissa minor*) само вероватан, те је и закључак вероватан; хир. размицање зглобова.
- абе (фр. *abbe*) опат, свештеник; ул. абат.
- абевакуација (лат. *ab* од, *evacuatio* пражњење) делимично пражњење, испражњивање.
- абела (лат. *albellus* беличаст) бот. бела топола (*Populus alba*).
- абелардизирати ушкопити, ујаловити (по случају који се десио чувеном схоластичару Пјеру Абелару, 1079—1142, од рођака његове љубазнице Елоизе).
- абелмошус (арап. *abu-el-misk*) мошусна зрна једне оријенталне биљке, употребљавају се у парфимеријама.
- а бенеплачито (итал. *a benepiacito*) муз. по вољи.
- абер в. хабер.
- аберација (лат. *aberrare* одлутати, *aberratio*) 1. опт. нестицање светлосних зракова у једну жижу; сферна или монохроматска аберација нестицање светлосних зракова у једну тачку при одбијању о лоптно издубено огледало или при преламању кроз сочиво лоптног облика; хроматска аберација нестицање у једну тачку беле светлости услед различите преломљивости разнобојних светлости које сачињавају белу светлост, проласком кроз сочиво; 2. астр. привидно померање небеског тела као последица кретања Земље и нетренутог простирања светлости; 3. фиг. скретање, одступање од нормалног типа, лутање, заблуда.
- аберацио криминис (лат. *aberratio criminis*) прав. заблуда у извршењу злочина, нпр. кад се утврди да је злочин који је извршио Едип био, у ствари, оцоубиство, а не оно што је он желео да учини.
- абердар в. хабердар.
- аберирати (лат. *ab-errare*) одлутати, заблудети, скренути, скретати; варати се, преварити се.
- абест (лат) који није дошао, одсутан.
- аб етерно (лат. *ab eterno*) одувек, од искона, од памтивека.
- абецеда 1. сва слова у нашој латиници поређана по утврђеном реду; назив је добивен обједињавањем имена за прва четири слова, с том разликом што је последњи члан, који је ушао у састав назива, добио завршетак а: а-бе-це-д(а) = абецеда, уместо завршетак е (а-бе-це-де); азбука, алфавет; 2. фиг. основа, основна знања из неке науке или вештине.
- абецедар (реч са латинским обликом, састављена од прва четири гласа латинске азбуке а, б, с, д) почетник у некој струци; букварац.
- абзац (нем. *Absatz*) у прозном и песничком тексту: почињање нове реченице новим редом тако да се прва реч те реченице увлачи мало удесно; став, ставка, усек, одсек; прелом, цезура (у стиху); уп. алинеја.
- абијетин (лат. *abies* јела) хем. смоласта материја која се добива из терпентина.
- аб иницио (лат. *ab initio*) од почетка.
- аб инкунабулис (лат. *ab incunabulis*) од колевке, од раног детињства, од малих ногу, одмалена.
- аб инстанција (лат. *ab instantia*) прав. в. под инстанција.
- аб интестато (лат. *ab intestato*) прав. без тестаментата.
- абиогенеза (грч. а- без, не, *bios* живот, *gene-sis* постанак) биол. постајање живог од неживе материје (спонтана генерација; увео проф. Хаксле).
- абиоенергија (грч. а-, *bios*, *ergon* дело) недостатак исхране.
- абиоза (грч. а-, *bios*) неспособност за живот.
- абиологија (грч. а-, *bios*, *logia* наука) наука о мртвој, анорганској природи.
- абиостатика (грч. а-, *bios*, *statis*, в.) наука о бежквотним телима.
- абиотрофија (грч. *abios* без средстава за живот, *oskudan*, *trophē* храна) немање способности за живот, превремено нестајање, превремено изумирање.
- абиритација (нлат. *abirritatio*) мед. смањеност надражљивости (ткива).
- абисал (грч. *abyssos* бездан) зона највећих морских и океанских дубина (преко 1000—1200 m).
- абисодинамика (грч. *abyssos*, *dynamis* сила) грана геологије која проучава унутрашњост Земље и истражује силе које у њој дејствују, као последице делања тих сила.
- абисопелагијал (грч. *abyssos*, *pelagos* море) зона слободне водене масе отвореног мора која се простире испод дубине од 1000 m (али и испод 1500, односно 2000 m).
- абитуријент (лат. *abire* отићи, одлазити) онај који намерава да оде, нарочито са ниже школе на вишу после положеног испита зрелости (матуре).
- абитуриј(ум) (нлат. *abiturium*) испит зрелости на средњој школи, виши течајни испит, матура.
- абјудикација (лат. *ab-judicatio*) прав. порицање, одрицање, непризнавање.
- абјудирати (лат. *abjudicare*) не признати, не признавати, порицати.
- абјурација (лат. *abjuratio*) прав. одрицање под заклетвом.
- абјурирати (лат. *abjurare*) прав. под заклетвом одрицати, одрећи.
- аблактација (нлат. *ablactatio*) мед. одбијање детета од сисе; фиг. одвикавање.
- аблактирати (лат. *ablactare*) одбити (или: одбијати) од сисе, дојења; бот. калемити једно племенито дрво на друго оближње без одсецања калема.

- аблата (лат. *ablatus* однесен) ш прав. одузете (или: отете, украдене) ствари.
- аблатив (лат. *aufferre* односити, одвајати, *abstuli, ablatum*) грам. падеж одвајања, кретања однекуд, потицања; в. аблативни.
- аблативни (лат. *ablatus* који односи, одваја) грам. који се тиче аблатива или припада аблативу: аблативни генитив генитив којим се казује откуда нешто потиче, или, од чега се раставља или удаљава, нпр.: Треба се клонити рђавих пријатеља; Срећно смо се ослободили непријатеља.
- аблаут (нем. *Ablaut*) лингв. промена самогласника у склопу истог корена или основе која се јавља као унутрашња флексија, превој вокала: плести — плот, рађати — род и сл.; уп. апофонија.
- аблација (нлат. *ablatio* одношење, уклањање) хир. одсецање, одрезивање; геол. одношење (или: скидање) ледника или стене топљењем или дејством воде.
- аблегат (лат. *ablegatus*) посланик другог реда, нарочито папин за појединачне случајеве (за разлику од делегата); у Мађарској: заменик једног магната у парламенту; прогнаник, лице које је негде послато да буде уклоњено с положаја.
- аблегација (лат. *ablegatio*) прав. прогонство, удаљивање на једну годину.
- аблегирати (лат. *ablegare*) одаслати, одашиљати, удаљити, удаљивати; прогнати на годину дана.
- аблендати (нем. *abblenden*) засенити светло, подесити јачину светлости на фаровима.
- аблепсија (грч. *ablepsia*) духовно слепило, заслепљеност.
- аблефаријв (грч. *a-, blepharon* очни капак) мед. немање очних капака (последица конгениталних поремећаја у развоју ока, нарочито после гангрене, лупуса, тумора и др. озледа).
- аблокација (лат. *ab-locatiu*) давање под закуп, у најам, изнајмљивање. аблуирати (лат. *ab-luere*) опрати, испирати, испрати, спрати, очистити.
- аблутоманија (лат. *abluere* спирати) мед. болесни нагон за сталним прањем и купањем.
- аблуција (лат. *ab-lutio*) прање, умивање, чишћење; обичај католичких свештеника да после причешћа перу руке; испирање путира после причешћа.
- абнегација (лат. *ab-negatio*) порицање, одрицање, одбијање.
- абнормалан в. абнорман.
- абнормалност в. абнормитет.
- абнорман (лат. *ab-normis*) неправилан, необичан, који одступа од обичаја, реда или правила; необичан, неприродан; који представља изузетак; болестан, нездрав;
- абнормалан. абнормитет (нлат. *abnormitas*) одступање од правила, неприродност, неправилност, необичност; псих. већи степен одступања од уобичајеног понашања с обзиром на неки критеријум; абнормалност.
- аб ово (лат. *ab ovo* од јајета) испочетка, сасвим испочетка, изнова, из основа.
- аболирати (лат. *abolere* уништити) прав. прекинути над неким судски поступак без икаквих последица по оптуженога; укинути, укидати, поништити, поништавати.
- аболиција (лат. *abolitio* уништење) првв. опрштај казне, помиловање; укидање, укинуће, поништење.
- аболиционизам (лат. *abolitio*) покрет коме је циљ аболиција, тј. укидање неког обичаја, судског поступка и уопште неког злог стања; нарочито, раније: покрет за укидање ропства у Северној Америци; покрет за укидање државног надзора и за признање проституције.
- аболиционисти (лат. *abolitio*) пл. политичка странка у Сев. Америци која је радила на укидању ропства; присталице покрета за укидање надзора над проституцијом и јавним кућама.
- абоминалан (лат. *abominalis*) одвратан, мрзак.
- абоминација (нлат. *abominatio*) гнусоба, ужас, гадост, срамно дело, скврнавно дело, скрнављење, оскврњење.
- абонданција (фр. *abondance*, лат. *abundantia*) изобилје, обилност, обилатост; фиг. богатство речи, речитост.
- абонент (фр. *abonner* претплатити, претплаћивати), претплатник на храну.
- абонирати (фр. *abonner*) претплатити, претплаћивати, претплатити се.
- абонман (фр. *abonnement*) претплата.
- абонос (перс. *ebonos, ebenus*) бот. в. ебенос.
- абордажа (фр. *abordage*) напад (на непријатељску лађу); судар двеју лађа; фиг. ословљавање.
- аборигиналаи (нлат. *aboriginalis*) првотни, првобитан; староседелачки, домаћи, самоникао.
- аборигини (нлат. *aborigines*, лат. *ab* од, *origo* порекло, почетак) пл. староседеоци, прастановници, урођеници (за разлику од колониста).
- абортива (лат. *abortiva*) пл. мед. в. абортивум.
- абортиван (нлат. *abortivus*) превремен, незрео, недозрео; мед. који изазива побацивање, побачајни; фиг. скраћен, брзо завршен, угушен у самом зачетку, у клици; закржљао, неплодан, јалов; абортивни поступак скраћени поступак, скраћивање.
- абортивно лечење мед. лечење код кога се проузроковач болести уништава у самом почетку болести (нарочито при лечењу венеричних болести).
- абортивум (лат. *abortivum*) мед. побачајно средство, средство за извршавање побачаја; пл. абортива.